

Vestjyde og indre - missionær

Niels Chr. Moustgaard og hans efterkommere

Den 13. november 1863 blev Niels Christian Moustgaard født på Vester Moustgaard i Gimsing sogn. Gården ligger lige syd for Struer, der dengang var en lille ladeplads for købstaden Holstebro. Niels Christians forældre var gårdejer Poul Andersen 'Moustgaard' (1809-1892) og hustru Jensine, født Jensen (1833-1922). Niels Christian blev nummer ni i en flok søskende, der med tretten sønner og én datter talte hele fjorten børn.

Omkring århundredeskiftet tog familien navn efter gården. Før den tid var ejendommens navn blevet brugt som tilnavn i lokalsamfundet; mens man officielt holdt sig til den gamle navneskik blandt danske bønder, hvor hver generation fik et patronymisk efternavn, dvs. dannet af faderens fornavn med et tilføjet '-sen'. Dermed skiftede efternavnet fra generation til generation, sådan som det fremgår af nedenstående folketælling fra den 1. februar 1880, hvor husfaderen er Poul Andersen, og hans børn derfor hedder Poulsen til efternavn. Overgangen til faste efternavne hos den danske landbefolkning fandt sted i årtierne efter, at Navneloven af 1856 havde lagt op til indførelse af faste slægtsnavne. For bondefamilier betød det ofte, at de tog gårdens navn som deres efternavn.

På det tidspunkt bestod husstanden på Vester Moustgaard (Matr. nr. 3 af Gimsing sogn) af ti personer: Poul Andersen (70 år); Jensine Andersen (46 år); Anders Poulsen (20 år); **Niels Christian Poulsen** (16 år); Johan Marinus Poulsen (14 år);

Udsnit af moderne kort med Struer købstad. I byens sydlige udkant Gimsing Kirke og Moustgaarde.

Anthøn Poulsen (12 år); Poul Dusenius Poulsen (11 år); Jens Bach Poulsen (9 år); Ane Christine Poulsen (6 år) samt tjenestekarlen Jens Johan Jensen . Det ses, at de syv ældste børn ikke længere

bor på gården, mens de største af de hjemmeværende sønner vel har hjulpet deres aldrende fader med gårdens drift.

Begge forældre er født i Gimsing sogn, faderen Poul Andersen stammer efter alt at dømme fra selve Vester Moustgaard, mens moderen Jensine er fra gården Vester Dalby ligeledes i Gimsing sogn. Hun er i øvrigt søster til sproghistorikeren, professor Peter Skautrup's farmor, Ane Johanne, og nævnt i hans erindringer "Hørt og husket", Herning 1979, s. 23. Her fortælles, at Ane Johanne havde plads som tjenestepige hos sin søster på Vester Moustgaard i 1863, samme år som Niels Chr. Moustgaard blev født.

Det fortæller sig, hvad der er blevet af de fleste af Niels Christian Moustgaards mange søskende. Den næst yngste af de tretten sønner, Poul Dusenius, blev tilsyneladende hjemme i Gimsing, hvor han ligger begravet på familiens gravsted. Han var, som mellemnavnet antyder, nummer tolv i søskende-flokken. En anden af brødrene, Anton Moustgaard (f. 29.9.1867) slog sig ned i Bøjden på Horneland på Sydfyn. Her ligger i dag en gård med navnet "Moustgaard", som det fremgår af indskriften på en sten ved indkørslen. Også i Staby i Vestjylland, i Hornstrup ved Jelling og ved Filskov forlyder det, at der findes ejendomme med navnet Moustgaard; men det er uvist, om de har noget med slægten fra Vester Moustgaard i Gimsing at gøre.

Et par efterkommere efter nogle af Niels Chr. Moustgaards brødre er ingeniøren, Johanne Moustgaard, der som ansat ved Teknologisk Institut var én af de første i Danmark, som beskæftigede sig med de stoffer, vi under ét kalder for plastik. En anden er Ib Kristian Moustgaard, som var professor i psykologi ved Københavns Universitet (jf. artikler i Dansk Biografisk Leksikon samt Den Store Danske Encyklopædi).

Fra landbrug til religiøs forkyndelse

Stednavnet Moustgaard i Gimsing sogn, Hjerm herred, omtales i flg. Trap Danmark 4. udg. bd. 8 s. 149 allerede i 1400 og 1500-tallet. Navnets første led kommer af mandsnavnet Mourits, der blandt jyder bliver forkortet til "Moust" på samme måde, som Laurits på jysk bliver til "Laust". På et tidspunkt er gården blevet delt i en Øster- og en Vester Moustgaard, og de skal i 1789 være takseret til 7½ tønde hartkorn hver.

I en officiel kreatur-tælling fra den 15. juli 1861 ses, at man på Vester Moustgaard har en besætning bestående af 4 heste, 8 stude, 8 køer, 5 stk. ungvæg, 42 får og 2 svin. S sammensætningen med stude og får viser, at gården har haft en typisk vestjysk driftsform, hvor fedekvæg og uld var vigtige produkter. Familietraditionen vil da også vide, at Niels Christian Moustgaard har været med til at drive stude ned gennem Jylland for at sælge dem på markederne i Husum eller Altona i Nordtyskland.

Efter sin konfirmation arbejder N. Chr. Moustgaard først som medhjælper på fødegården og senere på en naboejendom. Her i de urolige år i 1880'erne bliver han politisk interesseret og aktiv som bestyrelsesmedlem i den lokale afdeling af partiet venstre. En vinter deltager han i undervisningen på den indre-missionske højskole i Nr. Nissum øst for Lemvig. Måske er det opholdet på højskolen, der gør udslaget? I hvert fald bliver både han og familien hjemme på Moustgaard grebet af den religiøse vækkelse, som i de år gik over landet og fik mange tilhængere netop i Vestjylland.

Næsten 30 år gammel rejser Niels Christian til København for at komme på studenterkursus. Her får han kontakt til det særlige indre-missionske miljø, som var vokset frem i hovedstaden. Han holder dog op på studenterkurset og tager hjem. Det hedder sig i familien, at det er på grund af kærestesorg.

Filnavn: Vesttjyde og indre
Bibliotek: C:\Documents and Settings\Standard.EGTVED-
GJ1ZRBXA.002\Dokumenter\Slægtsforskning
Skabelon: Normal.dot
Titel: Vesttjyde og indre - missionær
Emne:
Forfatter: Ole Moustgaard
Nøgleord:
Kommentarer:
Oprettelsesdato: 01-10-2008 21:58:00
Versionsnummer: 2
Senest gemt: 01-10-2008 22:01:00
Senest gemt af: Ole Moustgaard
Redigeringstid: 3 minutter
Senest udskrevet: 01-10-2008 22:01:00
Ved seneste fulde udskrift
Sider: 2
Ord: 882 (ca.)
Tegn: 4.563 (ca.)